

BIBΛΙΟ

Εύρισκόμεθα ήδη στην άρχη της τρίτης εβδομάδος του Ιανουαρίου και έχει άρξει να φαίνεται ότι και το νέο έτος δεν θα παρουσιάσει μεγάλες διαφορές στην ζωή μας σε σχέση με τα δύο προηγούμενα. Διαβάζοντας τις εφημερίδες και παρακολουθώντας τα δελτία ειδήσεων ή ειδησεογραφία δεν αλλάζει σε τίποτε. Τα ίδια θέματα έρχονται και επανέρχονται καθημερινά με απελευθερωτική μονοτονία, ενώ εντάσεις και καταστροφές και φυσικά ο κορωνοϊός κυριαρχούν στην σκέψη μας. Προσπαθώντας να πάρω τις σκέψεις μου από τα δυσάρεστα μόνη παρηγορία, αφού δεν είναι δυνατόν να συναντηθούμε εύκολα με τους φίλους μας, βλέπω μόνον τα βιβλία και τα χαρτιά...

■ **Ακριτάς Καϊδατζής, Ο συνταγματισμός του Εικοσιένα. Η συνταγματική πρακτική της Επανάστασης μέσα από τις πηγές, 1821-1827 (έκδ. Εύρασια, σελ. 568, ευρώ 32).**

Τό βιβλίο είναι από τις σημαντικότερες μελέτες για το 1821 που συνεγράφη και εξεδόθη κατά το παρελθόν έτος. Πρόκειται για έργο που εγράφη για τους πανεπιστημιακούς και τους ειδικούς έρευνήτες, αλλά διαβάζεται ευχάριστα και με μεγάλο ενδιαφέρον από τον καλλιέργημένο αναγνώστη που αισθάνεται την ανάγκη να κατανοήσει καλύτερα το έθνικό παρελθόν μας. Ο συγγραφέας είναι Έπικ. Καθηγητής της Νομικής Σχολής του ΑΠΘ, στον χώρο του Δημοσίου Δικαίου. Το παρόν βιβλίο του διακρίνεται για την προσεκτική και ένδελεχη μελέτη του συνόλου των εκδομένων αρχειακών πηγών για την εξεταζόμενη περίοδο, δηλαδή από την κήρυξη της 'Ελληνικής' Επανάστασης ως την έκλυση

του Ιωάννη Καποδίστρια ως Κυβερνήτου της Ελλάδος και την έναρξη της περιόδου της 'Ελληνικής Πολιτείας (έν τοις πράγμασιν καθεστώςτος προεδρικής δημοκρατίας). Ο κ. Καϊδατζής δεν αρκείται στην ανάλυση του περιεχομένου των τριών πρώτων συνταγμάτων του Κράτους μας, των ετών 1822, 1823 και 1827, αλλά εκτείνεται και σε εκείνα που είναι γνωστά ως τοπικά πολιτεύματα. Επί πλέον, και εδώ πρωτοτυπεί σε σχέση με τους λοιπούς συνταγματολόγους που έχουν ασχοληθεί με την Συνταγματική 'Ιστορία, εξετάζει προσεκτικά πώς και σε ποιόν βαθμό τα πολιτεύματα αυτά έφηρμόθησαν στην πραγματικότητα επί τη βάση πράξεων και γεγονότων όπως αυτά μαρτυρούνται από τα αρχειακά τεκμήρια. Στην παρακολούθηση των γεγονότων και των νομοθετικών πρωτοβουλιών καταφαίνεται τόσο η γεννησις του πολιτικού βίου όσο και η βαθμιαία διαπαιδαγώγησης του λαού στον συνταγματικό τρόπο ζωής ενώ έμεινε ο Αγώνας και ο έγχρως συνεχώς προσπαθούσε να καταπνίξει την 'Ελληνική Ανεξαρτησία. Στις σελίδες του βιβλίου αναλύεται και το πρόβλημα των έμφυλιων συγκρούσεων κατά την διάρκεια της Επανάστασης, αλλά και κάθε πρωτοβουλία για την διαμόρφωση του δριστικού πολιτεύματος που θα έπελεγετο για την περίοδο μετά τον πόλεμο με τους Τούρκους.

Οι ύποσημειώσεις αποκαλύπτουν την έκταση της έρευνας του συγγραφέως και η βιβλιογραφία στο τέλος του βιβλίου την εύρυθμη της προσπάθειάς του. Η έρευνα του κ. Καϊδατζή αποδεικνύει την ποικιλομορφία των τάσεων την εποχή εκείνη καθώς και τα πόσα είναι δυνατόν ακόμη να μάς αποκαλύψουν τα κείμενα που νομίζουμε γνωστά. Επίσης το βιβλίο διαπεύδει την θέση πολλών θεωρητικών συνταγματολόγων μας ότι τα Συντάγματα του Αγώνος ήταν 'για το θεαθήναι' από τους Δυτικούς και όχι πραγματικά νομοθετικά κείμενα που έφηρμόθησαν. Στην πορεία αυτήν ο κ. Καϊδατζής έρχεται να συνεχίσει τον δρόμο που

είχε ανοίξει πριν από δεκαετίες ο Γεώργιος Δ. Δημακόπουλος με το δικό του έργο. Και είναι σημαντικό ότι γεφυρώνει ένα χάσμα που υπάρχει από τον θάνατο του προαναφερθέντος επιστήμονος.

■ **Ιωάννης Σ. Παπαφλωράτος, Το Συριακό Ζήτημα, 2011-2020 (έκδ. Λειμών, σελ. 126, ευρώ 14,84).** Η ευσύνοπτη μελέτη του πολυγραφωφωτάτου νέου επιστήμονος, ειδικού στην Διπλωματική 'Ιστορία και στα θέματα των Διεθνών Σχέσεων, αναφέρεται σε ένα λεπτό ζήτημα της σύγχρονης πολιτικής στην 'Εγγύς Ανατολή. Πρόκειται για τις συνέπειες της Αραβικής Άνοιξης στην Συρία και για την ανάφλεξη και την πρόκληση αυτού που ονομάστηκε «Συριακή Κρίσις» ή «Συριακό Ζήτημα» στις ημέρες μας. Στις σελίδες του βιβλίου αναλύεται μία κρίσις της οποίας τα έπεισόδια έχουμε παρακολουθήσει από τα δελτία ειδήσεων. Ο συγγραφέας μάς έπιτρέπει να κατανοήσουμε ότι ο ίδιος ο χαρακτήρας των Αράβων είναι αντίθετος προς τις άρχες της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας όπως νοείται στην σημερινή Δύση. Έτσι, η λεγόμενη Αραβική Άνοιξη στην ουσία ανοίξει τις πύλες για την δημιουργία εντός των αραβικών κρατών, κυρίως της Συρίας και της Αιγύπτου, αλλά όχι μόνον, ενός κινήματος άκραϊων ισλαμικών θέσεων, αυτό που γενικότερα είναι γνωστό ως «Ισλαμικό Κράτος» με όλα τα παρακλάδια του, όλα άποφύματα του κινήματος των Αδελφών Μουσουλμάνων, φορέας άκραϊων ισλαμικών πεποιθήσεων που σήμερα έδρευει στην Τουρκία. Η Δύσις έθεώρησε το καθεστώς Άσσαντ ως «φασιστικό» και έστράφη εναντίον του. Άλλά

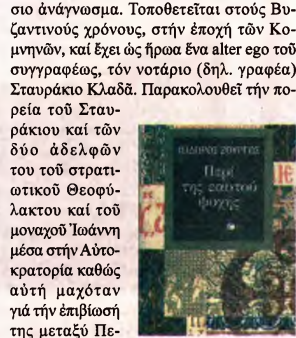

ή άλληθρα είναι ότι γενικότερα ο χαρακτήρας των Αράβων και των ήθων τους, ακόμη και της θρησκείας του Ισλάμ, δεν προσφέρεται για την ένσωμάτωση των κοινοβουλευτικών θεσμών. Και συνεπώς αυτό το φαινόμενο έξηγγει γιατί παρά το ότι το καθεστώς του Άσσαντ ενώ έφθασε στο χείλος του κρημνού κατόρθωσε να έπιβληθεί και να συνεχίσει να ύπάρχει.

Κατόρθωσε όμως με την δημιουργική φαντασία του και την ευαισθησία του να άπορροφήσει το πνεύμα της εποχής και να δώσει στο κείμενό του τον ρυθμό μιας Βυζαντινής χρονογραφίας. Η μουσική του κειμένου και ο ρυθμός του γοητεύουν τον αναγνώστη και μαρτυρούν για την βάσανο του

λόγου από μέρος του συγγραφέως. Δεν είναι κάτι το εύκολο προφανώς.

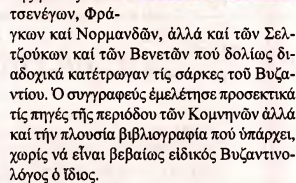
■ **Ισίδωρος Ζουργός, Περί της έαυτού νοχής (έκδ. Πατάκη, σελ. 752, ευρώ 22,20).** Το νέο μυθιστόρημα του κ. Ζουργού είναι θαυμάσιο ανάγνωσμα. Τοποθετείται στους Βυζαντινούς χρόνους, στην εποχή των Κομνηνών, και έχει ως ήρωα ένα alter ego του συγγραφέως, τον νοτάριο (δηλ. γραφέα) Σταυράκιο Κλαδά. Παρακολουθεί την πορεία του Σταυράκιου και των δύο άδελφών του του στρατιωτικού Θεοφύλακτου και του μοναχού Ιωάννη μέσα στην Αυτοκρατορία καθώς αυτή μαχόταν για την έπιβίωση της μεταξύ Πελοποννήσου, Φράγκων και Νορμανδών, άλλα και των Σελτζούκων και των Βενετών που δολώς διαδοχικά κατέτρωγαν τις σάρκες του Βυζαντίου. Ο συγγραφέας έμελέτησε προσεκτικά τις πηγές της περιόδου των Κομνηνών άλλα και την πλουσία βιβλιογραφία που ύπάρχει, χωρίς να είναι βεβαίως ειδικός Βυζαντινολόγος ο ίδιος.

Κατόρθωσε όμως με την δημιουργική φαντασία του και την ευαισθησία του να άπορροφήσει το πνεύμα της εποχής και να δώσει στο κείμενό του τον ρυθμό μιας Βυζαντινής χρονογραφίας. Η μουσική του κειμένου και ο ρυθμός του γοητεύουν τον αναγνώστη και μαρτυρούν για την βάσανο του

λόγου από μέρος του συγγραφέως. Δεν είναι κάτι το εύκολο προφανώς.

Η πλοκή είναι εύφραστη και πλέκει με φυσικό τρόπο όλες τις παραμέτρους που διεμόρφωσαν την κοινωνία στους χρόνους των Κομνηνών, όταν πλέον η Αυτοκρατορία είχε άρξει να κάμπτεται υπό τα πλήγματα, κυρίως των Χριστιανών έχθρών του που έπεβουλεύοντο τον πλοῦτο και την αίγλη της, ενώ έβλεπαν τους κατοίκους της ως αίρετικούς. Το βιβλίο είναι από τα σημαντικά που βλέπουμε κατά το τελευταίο διάστημα σε ποιότητα λόγου, ύφους και πλοκής, με ζωντανούς ήρωες και ενδιαφέροντα δευτερεύοντα πρόσωπα. Είναι επίσης ένα βιβλίο που διαβάεται πολύ ευχάριστα και δεν έχει κανένα διδακτισμό. Πέρα τούτου η θεματογραφία του είναι σημαντική για κάθε βιβλίφιλο, αφού μάς άφηγγείται την ιστορία ενός άντραφρέως χειρογράφου, δηλαδή του κατ'έξοχην διασώστου της μνήμης κατά τους χρόνους εκείνους.

Οι ιστορίες που άφηγγείται και συνθέτουν το βιβλίο ίχνογραφούν μέσω παραδειγματικών περιπτώσεων τόσο την δική του πορεία όσο και εκείνη της ελληνικής οικονομίας κατά την κρίση. ▲▼

Ένα μυθιστόρημα στην εποχή των Κομνηνών

Κριτική - παρουσίασις: Χαρίκλεια Γ. Δημακοπούλου